

# DOEPAK

Du PAK Doe PAK POPPENSPE(ELMUSEUMKRUIJELKRANTKRABBEL) Doe PAK Du PAK  
Nr. 245



## Knipoppen: Erwin Olaf, Peter Vos en Bas Mariën

Aan de fotograaf Erwin Olaf gaven wij in 1990 een foto-opdracht die was geïnspireerd op een illustratie van de tekenaar Peter Vos (1935-2010). Erwin vertaalde dit idee in *De poppenspeler*: 'Een fragment uit het leven van poppenspeler Otto van der Mieden en zijn vrouw Maria Simons'.

Beiden bespelen knipoppen, een dames- en een herenpop, die als laarzen tot aan de knieën reiken en driftig aan het voetjevrijen kunnen slaan. Vervaardiging knipoppen: Charlotte Puijk-Joolen. Bijlage: pentekening Peter Vos en foto Bas Mariën.

Zie ook: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/DeheerPaankondiging.pdf>, <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Pamflet18.pdf> en <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/DeheerPspeeltekst.pdf>. Hyperlinks: klik op de vet gezette woorden.

Dit document op internet, zie: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Doepak245.pdf>.

Doepak is hét Poppenspe(e)l museumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspeurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkruijmelkrant en -krabbels! Een dupák (spreek uit: *doepak*) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupák wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uitrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupák wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doodse stilte geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupák razendsnel en met veel tumult. Dupák betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupák hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupák is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupák ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.



## Kniepoppen

In 1977 realiseerden Damiet van Dalsum en Otto van der Mieden het figuren- en stangpoppenspel *Wonderbaarlijke waar gebeurde ontsnapping van de heer P.* naar aanleiding van de gelijknamige door Peter Vos gemaakte strip. Speeltekst: Alain Teister (1932-1979). Realisatie poppenkoppen: Lisette van Meeteren-de Mos (1924-2013) e.a. Scènefoto: Bas Mariën – spelfragment met de heer P. en Damiet van Dalsum. De poppen hebben het gezicht van de spelers.

Een andere benaming voor een **kniepop** is **beenpop**, in het Frans **marionnette aux genoux** geheten. Op of om de knie van de **acteur** is het hoofd van de pop bevestigd. Het onderbeen en de voet van de speler vormen het poppenlijf. Het lijf kan naakt zijn, of bekleed met de kous, lange broek of laars van de manipuleerder; en al dan niet voorzien zijn van toevoegingen als een jurk, hesje, strik of ketting. Wordt deze manier van 'bespelen' door twee personen uitgevoerd – ieder met een eigen figuurtje – dan kan op subtiele wijze een samenspel ontstaan en driftig worden 'voetjegeveeën'. Zie ook **Humanette**, **Sokpop** en **Voetpop**.

Wil je meer te weten komen over het poppen- en figurespel en (inter)nationale (volks)poppenspeeltechnieken? Raadpleeg het **poppentheater-abc** op [www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl](http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl). In onze museumwinkel vind je gezelschapsspelen op poppentheatergebied en documentatie die uitnodigen tot de activiteit Zelf eens proberen? Zie ook: **Een handvol (volks)poppentheaterfiguren, -attributen en -technieken nader verklaard**, een educatieve prenten- en tekstenreeks. Tekst en realisatie: Otto van der Mieden. Hyperlinks: **klik** op de **vet** gezette woorden. Bijlage bij Doepak nr. 245. Dit document op internet, zie: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Doepak245.pdf>.

**Poppenspe(e)lmuseum Musée de Marionnettes et de Guignol Puppentheatermuseum Puppetry Museum**  
 Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL Tel.: +31(0)578 - 56 02 39 Fax: +31(0)578 - 56 06 21 Info.: +31(0)578 - 63 13 29  
[www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2](http://www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2) [www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl](http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl) [info@poppenspelmuseum.nl](mailto:info@poppenspelmuseum.nl)  
[www.poppenspelmuseum.nl](http://www.poppenspelmuseum.nl) [www.poppenspel.info](http://www.poppenspel.info) [www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs](http://www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs)